Nagyvárad, 1900. VI. évfolyam 94. szám. Szerda, április 25.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . 4 » — »
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . 5 » — »
Vidékre postán szállítva:
Egész évre . 24 kor. — fill.
Negyedévre . . 6 » — »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apácza u. 3. sz.
A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVARAD, április 24.

Uj egylet városunkban.

Sokáig gondolkoztam rajta, hogy micsoda tetszetős czimet adjak ennek a szerény czikknek, de végre is jobbnak látom ajtóstól rohanni be olvasóink szivébe és zsebébe. Elvégre is, jobb nagyobb bajt sejtetni s lealkudni belőle, mint kellemes czim alatt, a czikk végén rántani elő a vizes lepedőt.

Ha tehát felocsudtak olvasóink a czim okozta kinos meglepetésből, kérem, csak olvassák az alábbiakat is végig. Igérem, hogy a czikk végén kibékülünk.

Sok egylet van városunkban. Tudom én azt. Minden egyletnek egy és ugyanaz az intelligens elem zsebe és ideje a léteszköze. Ezt is elismerem. De hogy akárhány uj egyesületet össze lehetne még ütni egy jól sikerült bankett rövid ideje alatt, arról is bizonyos vagyok.

Példa rá a nemzeti szövetség. Mely rengeteg lelkesedéssel alakult meg s ma épp ugy elfelejtettük, hogy ki az elnöke, mint azt, hogy mennyi a tagsági dija. Pedig, nem is olyan régen, nem is olyan messze az ideje, hogy megszületett.

De hát az uj egylet jobb sorsra érdemes. Nem az a fő, hogy megalakuljon, hanem hogy müködjék. Ehhez pedig nem bankettel kell hozzá fogni, hanem a dolog iránti komoly szimpátiával.

Ne beszéljünk most arról, hogy ki a kezdeményező. Mind a négy lap foglalkozik ma e tárgygyal, tehát az ügyet jó kezekben látja a helyi sajtó. A részletkérdéseket is korai volna még tárgyalni, de a dolog merituma egészen átlátszó már.

A vidék kulturális szempontból teljesen el volt idáig hanyagolva, ez bizonyos. Némi gazdasági kiállitás hosszu időközökben jut egy-egy nagy vidéki városnak s ezzel vége.

Vidéki ember alig ismeri hazája művészeit munkájuk után. Ez tény s ez nagy kulturnyomoruság.

Volt már róla szó, hogy vidéki városokban a »Szalon« vagy »Képzőművészeti társaság« kiállitásokat fog rendezni. De ez két dolgon mult. Az anyagi garanczián, melyet hiába keresett a kiállitást rendezni akaró egyesület s a művészi nivó garancziáján, melyet nem látott biztositva a vidék.

A kiállitás ki volt téve annak, hogy deficzittel jár, a vidék pedig annak, hogy selejtesebb képeket kap.

Ime, eleget kerteltem a kérdés körül, de végre mégis szint kell vallanom.

Szükségünk van egy művészeti ügyekkel foglalkozó egyesületre.

Mindenki tudja, hogy tavaszszal és őszszel nagy művészeti kiállitás van a fővárosban. Olyanformán állunk, hogy nem egy pár kevésbbé féltett képet, szobrot, hanem az egész kiállitást megkapnánk teljesen pár hétre mi is tavaszszal és őszszel s ehhez nem sok kell.

Az idei szezon szörnyen unalmas lesz városunkban, de egy kiemelkedő esemény mégis lesz rövid idő alatt; megnyilik városunkban a művész kiállitás. Bizonyosra vesszük, hogy megnyilik.

A művészek részéről már biztositva van a kiállitás, a mi részünkről nem anyagi áldozatról lesz szó, csak igen csekély rizikóról.

Egy bizottságnak kell alakulnia, mely a rendezendő kiállitás ügyét intézze. Elég akár ötven a sikerhez, anélkül, hogy öt forintnál nagyobb rizikót vállalna bármely tag, bár bizonyos, hogy ez a rizikó csak névleg szerepel.

A kiállitás összes költsége a fővárosból ide és ismét visszaszállitva, elhelyezés, terem, nyomdai költségek stb. pontos számitás szerint sem kerül többe 700 forintnál. Most áll a nőegylet kiállitása városunkban. Mindenki saját szemeivel győződik meg a látogatás óriási mérvéről, hogy mennyire megérti és méltányolja városunk az ilyen nemes élvezetet, mit egy kiállitás nyujt. Pedig ez a kiállitás inkább kedvessége, mint művészi anyaga által hat.

Ha hires, professzionátus művészek állitanak itt ki, nem csak városunk, de a vidék is szives örömest tódul be erre a kiállitásra. Ez pedig, eltekintve attól az erős és értékes impressziótól, mit kultur szempontból tesz a kiállitás, anyagilag is biztositja a sikert.

Az első próba több eszmét ad majd. Állandósitani lehetne a bizottságot, illetve egyesületté alakitani, mely előnyöket biztositana tagjainak, vagy a tagsági dijakon vett képeket kisorsolná tagjai között stb. Vagy egy állandó szépművészeti egyesületet lehetne alkotni, melybe mint auto-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A halhatatlan papucs.

Németből szabadon.

Egy hires szinészről van szó, egy művészről, kinek neve ismerős az egész országban. Igen gyakran lépett fel itt is, ott is, ünnepelték itt is, ott is és amilyen mértékben növekedett hire, oly mértékben növekedett a vagyona is.

A szinész egyike volt a leggazdagabb művészeknek. Pompás nyaralója van és szép kerek összege a bankban, noha művészete évenként annyit hoz be, hogy abból nagyszerüen és gond nélkül élhet. Ezt a vagyonát szinészünk részben ügyes művészi fogásának köszönheti. Hős ő nemcsak a világot jelentő deszkákon, hanem egyszersmint papucshős is, utóbbi azonban csak más emberek előtt, nem saját házában.

Önmaga választotta a papucsot, hogy oltalma alatt vagyonát szaporitsa.

Ez tudniillik igy történt! Hogy a szerencsétől kedvelt szinész köré számosan gyülekeztek olyanok, kikkel ez a szeszélyes istenasszony kevésbbé barátságosan bánt, hogy a gazdag ficzkónak a terhén segitsenek, hogy gazdagságának egy részét »pumpolás«-sal elvigyék, könynyen elképzelhető. Hanem nem oly nagy dolog, ha a szinész, kinek a zsebét a közönség évről-évre megtölti, néha egyik-másik szegény társát a bajból kimenti.

Ha csak egy volna a segélykérő! De a szerencsétől kedvelt művészre ez a szám egyre nagyobbodik és végre is nem kell rossz néven vennünk, ha távol tartani iparkodik ilyen kedvelt társainak a seregét.

Hires művészünk megtette ezt, amennyiben a segitséget kérőnek a kérelmét a legszeretetre méltóbb módon meghallgatta és oly arczczal, mely rendkivül tisztán visszatükröztette a legmelegebb részvétet, — jó szinész — körülbelül ezt a beszédet mondja a kollegájának:

— Kedves barátom! Ki sem mondhatom, mennyire sajnálom és mennyire szeretnék önön segiteni! De tehetem-e? Tudja-e mennyire papucs alatt állok? — Ezzel elővette pénztárczáját, melyben csak két korona volt. — Ime, ez mind az, amit feleségem az egész hétre zsebpénzül nekem kiad. Kitünő asszony, nem panaszkodhatom. Ő jólétemnek a megalapitója, közösen sanyaru időket éltünk át. És csak takarékosságának köszönhetem, hogy most ily jólétnek örvendünk. És akkor, amikor még rossz dolgunk volt, megigértem, hogy vagyonomnak kezelését reá bizom. Láthatja, kedves barátom, hogy tehetetlen vagyok, szegény papucshős vagyok. Régebben gyakran elég zabolátlanul éltem, néha éjjel egész vendégszereplési tiszteletdijamat elvertem. De most már nem lehet. Feleségem nem engedi. Igaz, kissé fösvény, de jólétemnek a megalapitója, nem szólhatok az ellen, amit jónak lát!

Az utolsó szavakat mindig magas pathossal mondta, mely azután a kérelmezőt tökéletesen lefegyverezte. Félénken visszavonult miközben a hires szinész kitünő nejét megcsókolta és közölte vele, hogy a lusta H.-nak soha viszontlátásra kölcsönözhetett volna.

Ha művészünk néha társaival a borozó asztal mellett ül és ez is, az is egy-két üveg bort fizetett, meg kellett jelennie a pénztárczának a két koronával, hogy megmentse szinészünket attól a kellemetlen kötelességtől, hogy szintén fizessen nehány üveg bort. Ha arra szóllitották fel, hogy próba után egyet mulassanak és attól félt, hogy kasszájára igényt támasztanak, abban a pillanatban nem felelt ugyan nem-mel, de a próba után hirtelen megjelent felesége, hogy a látszólag ellenkezőt erővel magával vigye a házi szentélybe.

Meg kell engednünk, hogy a hires szinész a felvállalt papucskormányt annyi méltósággal, mint ügyességgel viselte. Ebben a tekintetben néha igen fényes jeleit adta ügyességének.

Egyszer például az igazgatóval a vendégszereplésen ugy egyezett meg, hogy megosztoznak. Az előadás pompásan sikerült, a szinház zsufolva volt. Igazgató és szinész vidáman néztek a nagy néptömegre, a függönynek egy nyilásán keresztül.

— Ma jó bevételünk van, szólt az igazgató, hogy volna, ha ebéd után a vendéglőbe

nom szakosztályok beilleszthetők volnának a sport, irodalom, szépitészeti stb. egyesületek, melyeknek eddigi elüljárósága képezné az uj egyletet s a sokféle tagsági dij helyett egy dij lenne, melyen egy nagyváradi parkklubbot csinálhatnának. A szakosztályok megtartanák tőkéjüket, szabad mozgásukat a közös otthonban, de aki az egyletnek tagja lenne, azt bármely szakosztály tagjává teheti külön dij fizetése nélkül stb. stb.

Városunk szereti a tervezgetéseket, azért ezt, mint perspektivát rajzolom czikkembe. Fő dolog, hogy a kiállitást rendező bizottság megalakuljon, kiállitást rendezzen s vagy mint ad hoc, vagy mint egylet — de müködjön.

Munkája, lehet, hogy a rajzolt perspektivát is kiépitené, mert óriási társadalmi adónk mellett eddigi jó intézményeink is alig tengődnek, mig viribus unitis, óriási erőt képviselnénk.

A lapok czikke nyomán beálló eszmecserék, hisszük, hogy a felvetett eszme javára és megvalósulására fognak vezetni.

P—y

* * *

A képzőmüvészeti társaság elnökéhez dr. Radó Ignácz következő propozicziót tette.

Nagyvárad, 1900. április 23.

Nagyságos Igazgató Ur!

Nagyváradon a közönség régi óhajának megnyilatkozásaként egy mozgalom indult meg, a melynek czélja a képzőmüvészetek népszerüsitése és tőle telhető pártolása. Ezen czélt önként értetődőleg hathatóan csupán a vidéki kiállitások rendezése által lehet elérni és ennek tudatában a nagyváradi Szigligeti-Társaság a mozgalom élére állván, most már concrét alakban akar foglalkozni a kiállitások rendezésével. Az előkészületek megtételére egy bizottság lesz kiküldve, a melynek képviseletében fordulok én most Nagyságodhoz, mint az orsz. Képzőmüvészeti Társaság intézőjéhez, hogy tanácsát kikérjem a kiállitás megvalósitásának módjaira nézve. A Szigligeti-Társaság utasitása határozottan ugy szól, hogy a képkiállitást az orsz. Képzőmüvészeti Társulat támogatásával igyekezzünk megcsinálni. Kegyeskedjék velem közölni, mennyiben és mi tekintetben számithatunk az orsz. Képzőmüvészeti Társulat segitségére? A Szigligeti-Társaság irodalmi társaság, a mely azonban kötelességének ismeri, kulturánk minden terén társadalmunknak szolgálatára lenni, azért vette kezébe a képkiállitások ügyét is. Nagy anyagi erővel a Szigligeti-Társaság nem rendelkezik. Én azonban hiszem, hogy városunk közönségének nagy érdeklődése mellett a kiállitás belépti dijjai is elegendők lesznek a kiállitás költségének fedezésére. Czélunk ugyan nem az, hogy ezt a kiállitást megcsináljuk, hanem az, hogy a szépmüvészetek kultuszát állandósitsuk, a kiállitásokat rendszeresitjük és ezzel a képek és szobrok szeretetét meggyökeresitve, azok megvásárlásával is lendületet adjunk. Azt hiszem, hogy a közel jövőben de mindenesetre a kiállitás létrejötte idején meg is alakul Nagyváradon egy képzőmüvészeti egylet, a mely a kiállitások rendszeresitésével és képvásárlás előmozditásával is foglalkozni, de mi egyletektől tultengő városunknak ez idő szerint az őszi tárlat ügyét semmi esetre sem akartuk ezen egylet sorsához kötni, mert ennek az őszi tárlatnak a megvalósitása oly általános óhajtás, a melyet elodázni, a mely elől kitérni valóságos véteknek tartanánk.

Az elmondottakra való tekintettel kegyeskednék nekem talán a következő kérdésekre válaszolni:

1. Hajlandó-e az orsz. Képzőmüvészeti Társulat Nagyváradon az ősz folyamán képzőmüvészeti kiállitást rendezni, vagy annak rendezését támogatni?

2. Lehetséges volna-e, hogy a tárlat a jövő tanév kezdetén, tehát mintegy szeptember 10-én nyiljék meg, mintegy 3 heti tartamra?

3. Mennyi kész kiadással jár egy ilyen tárlat rendezése, ha mintegy 120—150 kép lesz kiállitva?

4. Számithatunk-e rá, hogy müvészeink egyes oly müveiben is gyönyörködhetünk, a melyek nagyobb méreteik és nagyobb értékük-nél fogva nem számithatnak arra, hogy e kiállitáson eladhatók legyenek?

A kiállitás helyiségéről mi gondoskodunk és e czimen a kiállitásnak költsége nem lesz. Azt hiszem több alkalmas helyiség van középületeinkben és a kiállitás rendezőségének lesz módja ezek között válogatni.

Nem tartom szükségesnek hangsulyozni, hogy a kiállitás rendezése anyagi sikerre is csak akkor számithat, ha erkölcsi sikere meg lesz. Csak magas niveauju gazdag tárlattól várhatunk biztos sikert, a müvészeti balsiker nálunk nagy időre tönkre tenné magát az ügyet. És épen, hogy ez be ne következzék, azért nem bizunk a saját erőnkben, hanem fordulunk az orsz. Képzőmüvészeti Társulathoz, a mely ha a váradi tárlattal foglalkozni fog, akkor a váradi tárlat szinvonala bizonyára igen magas lesz. Különben igen kedves és hálás emlékezetünkben él még azon fényes tárlat, a melyet nehány évvel ezelőtt épen Nagyságod rendezett Nagyváradon.

Ügyünket Nagyságos Uram és az orsz. Képzőmüvészeti Társaság hathatós támogatásába ajánlva, maradok

készséges szolgája:

Dr. Radó Ignácz.

Gulner államtitkár hivatalba lépése.

Gulner Gyula, az uj belügyi államtitkár tegnap délelőtt tette le a hivatalos esküt a miniszterelnök kezeibe és fogadta a minisztérium tisztikarát, melynek nevében Széll Ignácz államtitkár intézett hozzá meleghangu üdvözlő beszédet. Gulner erre szives hangon és éppenséggel nem sablonos beszéddel válaszolt, melynek egyik legérdekesebb pontja volt, mikor Gulner arra figyelmezteti a tisztviselőket, hogy sohase feledjék, hogy ők vannak a nagy közönség kedvéért, nem pedig forditva. Ez az intelem nemcsak a központi tisztviselőknek szól, hanem azoknak is, a kik a miniszteriumon kivül dolgoznak országszerte.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház mai ülése.

Budapest, ápr. 24.

Tegnapelőtt a főrendiház, tegnap a képviselőház kezdte meg a husvéti szünet után tanácskozásait. Az ülés 11 órára volt hirdetve, de már dél felé járt az idő mikor *Perczel* Dezső elnök megnyitotta az ülést. Pedig a honatyák elég jókor gyülekeztek és nagy számban jelentek meg. A folyosók megteltek vidám csoportokkal, a kik örvendve tudakolták egymástól, hogy ki hogy töltötte a husvéti szünetet. Csak néha borult el egy-egy honatya arcza, a mikor azt a kényes kérdést intézték hozzá, hogy hogy áll a kerületében.

Wlassics Gyulát felgyógyulásáért mindenfelől üdvözölték. Gróf Széchényi Gyula, az uj miniszter, főleg a szélsőbaloldali tigrisekkel ismerkedett. Ezeket, ugy látszik, még nem ismerte.

Az ülés ma nagyon rövid volt. Az elnök gyorsan morzsolta el jelentéseit és előterjesztéseit. Azután a pénzügyi bizottság előadói benyujtották a hirdetésbélyeg eltörléséről és a börzeadóról szóló javaslatokat.

Végül *Széll* Kálmán miniszterelnök tett előterjesztést a Ház jövő munkarendjéről. Mindenekelőtt tudatja a Házzal, hogy csütörtökön királyi leirattal bezárják a harmadik ülésszakot s hétfőn megnyitják a negyedik ülésszakot. Holnap elintézendő volna nehány apróbb javaslat, azonfelül a miniszterek több interpellá-

---

mennénk és pár tuczat osztrigát megennénk? Ma csakugyan fizethetne, ilyen bevétel mellett!

— Kedves igazgató ur, hiszen ismeri feleségemet és tudja, mennyire oda figyel, ha a pénzen osztozunk. Szeretnék nehány koronát elmulatni és feleségemmel valami jó tréfát elkövetni. Tudja mit? majd ha megosztozunk, az ujság alá dugunk pár koronát, ha nem néz oda feleségem és az előadás után majd mulatunk!

— Jól van! Maga nagy hunczut!

És amint az osztozás megtörténik, ugy történik minden amint a hires szinész és az igazgató azt megbeszélték. Ügyesen az ujság alá csusztattak nehány koronát. Ezután a szinész igy szólt feleségéhez:

— Mari, most vedd magadhoz a pénzt, én az igazgató urral elmegyek egy pohár borra!

És Mari, a kitünő asszony, az asztalhoz lépett, egyik koronát a másik után tette zsebébe, azután felemelte az ujságot és az ott fekvő koronákat is magához vette az igazgatónak nem csekély bosszuságára és a szinésznek jól játszott csodálkozására.

Igazgató és szinész elmentek ugyan a vendéglőbe és megettek pár tuczat osztrigát, de aki fizetett, az az igazgató volt.

Ily eredeti módon a hires szinész szép összeget takaritott meg. Ekkor meghalt felesége. A müvészt őszintén meghatotta és elfogta a fájdalom szeretett nejének a halála fölött.

— Na, ez sem fog sokáig busulni, gondolták azok, kik hitték a »papucs meséjét,« örülni fog, hogy fellélegezhetik szabadabban. Ez az asszony mégis nagyon szigoruan fogta.

Azok azonban, kik a szinésznek segitségére számitottak, ujjongtak, mert azt hitték, hogy hajlandóbb lesz a kölcsönzésre.

De mindannyian csalódtak. Hogy a sokba kerülő mulatságokban részt vegyen, tiltotta a gyász, amely illendőnek mutatta, hogy minden hangos társaságtól tartózkodjék. Hogy egy pohár sört megigyék, azt persze az önfentartás parancsolta.

És midőn egyik szerencsétlen kollégája azzal a kéréssel fordult hozzá, hogy müvészünk előtte szivét és pénztárczáját megnyissa, a müvész homlokát komoly ránczokba szedte és igy szólt:

»Kedves barátom és kollégám, szivesen segitenék önön, de midőn egy évvel ezelőtt feleségem, ez a derék nő jólétemnek a megalapitója, halálos ágyán feküdt, magához hivatott és mielőtt a halál országába leszállt volna, megesketett, hogy senkinek nem fogok kölcsönözni. Mennyire szeretnék önön segiteni, de ily szent esküt meg nem szeghetek.

Amint az elutasitott kérő mondja, ha müvészünknek ezt a feleletét elbeszéli, ily szókkal szokta beszédét befejezni. »Feleségem leszállhatott ugyan a sirba, de papucsa halhatatlan!

———

eziója. Kedden fog a Ház megalakulni, azután letárgyalnák az összes napirenden levő javaslatokat.

Több javaslatot szándékozik a kormány előterjeszteni, igy a Romániával való határszerződésről, a szeszadó kontingensről és a 120 millió koronás beruházási kölcsönről, az állatorvosok államositásáról stb. szóló javaslatokat. Májusban összeülnek a delegácziók. Ugy akarja a munkarendet beosztani, hogy lehetőleg tömören, egy időben tartsák az üléseket. (Helyeslés.)

Elnök: A Ház a napirendet tudomásul veszi.

Az ülést 12 óra előtt bezárja.

A katholiczizmus Angliában.

1814-ben Angliában, Skóciát és Irhont leszámitva, nem volt összesen csak 160.000 katholikus. Püspök egy sem volt, hanem az egyházat, mint a pogány országokban, apostoli püspökhelyettesek kormányozták, kiknek 400 áldozópap segédkezett. De hogy? Titokban. A papoknak rejtekhelyeken lehetett csak élni, papi állásuk jelvényeivel nem volt szabad mutatkozniok.

Kath. templom egy sem volt, mind elfoglalta a protestáns »türelem«.

Egypár szegényes kápolna állt csak rendelkezésre, melyeken kivül semmi vallásos jelvény sem lehetett. Belül pedig minden csak a legszükségesebbre szoritkozott. Szent mise, jó ha minden kápolnában egyszer lehetett, vasárnap. Csak halkan lehetett imádkozni, nehogy meghallja valaki kivül.

Ma a 160.000, Skóciát és Irhont szintén nem számitva, 1,500.000 emelkedett, kiket egy érsek, a westminsteri, Londonból és 17 püspök kormányoz 3000 világi pappal és szerzetessel minden rendből.

A templomok, kápolnák, kolostorok egyre szaporodnak, a városok központjain még pedig müépitészeti becscsel, ragyogó kereszttel a tetejükön. Most készül a westminsteri érsekség főszékesegyháza, London közepén, egy téren, közel az ősrégi westminstert apátsághoz, a parlamenthez és a királyi palotához, román stylben. London legszebb temploma lesz styil tekintetében is. A katholikus vallás liturgiai pompája szabadon járhat a városok utczáin és terein. Nincs előkelőbb protestáns család, a melynek katholikussá lett konvertita tagjai ne volnának.

Az oxfordi egyetemmel kapcsolatosan a jezsuiták nevelő intézete virágzó intézet: a katholikus ifjuság elfoglalta helyét az oxfordi egyetemen. Ugyanez történt a cambridgei egyetemen. Itt benediktinusok és világi papok tartanak fenn és vezetnek katholikus egyetemi collegiumot. Vaughan bibornok, mint közvetetlen védője, Manning, egész Anglia szemében társadalmi nagy tekintély, nagyhatalom. Manning szobra a Londoni Oratorium földszintjén London nevezetességei közé tartozik.

Az anglikánok már nem akarnak tudni protestáns létükről. Ők magukat »Angolország katholikus egyházának« kezdik nevezni. Mindinkább közelebb abarnak jutni nagy sz. Gergely pápához és sz. Ágostonhoz a szent Benedek rendből, kit nagy sz. Gergely pápa küldött az angolok számára apostolnak. Ellenben Erzsébet, a »szüz királyné« és más reformátor személye mindinkább megszünik vonzódás tárgya lenni. Templomaikat mindinkább a katholikus templomokhoz hasonlóbbakká igyekeznek tenni. Igy változtak meg az idők.

A búr háboru.

London, április 24. A Reuter ügynökség jelenti a tabanehui búr táborból 20-iki kelettel: Ma reggel *De Wett* tábornokhoz Jammersbergbe egy lőveg-lövőszer-szállitmány érkezett. *De Wett* valamennyi ágyujának lövéseit a britt tábornak egy pontjára irányitja. Egy angol ágyu elpusztult.

London, április 24. *Roberts* lord táviratozza Blomfonteinből tegnapi kelettel: *Rundle* tábornok jelenti, hogy 25 ember a kik a nap lemente után az előőrsökhöz kiküldött kisérethez tartottak, eltünt. *Rundle* tábornok támogatására kiküldtem a 11. hadosztályt és két lovasdandárt. Ez a haderő Karriefonteinba érkezett a nélkül, hogy utközben komoly ellenállásra bukkant volna. *Polecarew* ezredes megszállta a Leanskopot (?) a honnan a búrok puskák és lövőszerek hátrahagyásával sietve elvonultak.

Egy másik Bloemfonteini táviratban jelenti *Roberts* lord: Abban a vállalkozásban, a mely Karriefontein megszállására vezetett az angolok részén két ember elesett és 19 megsebesült, köztük egy tiszt halálosan. Tizenegy ember eltünt.

London, április 24. A Timesnak jelentik Lourenco-Marquezből tegnapi kelettel: Külföldi szakembereknek sikerült Pretóriában ágyuöntő-mühelyt berendezniök, a melyben nagy ágyukat készitenek. Az első ágyut, a mely ebből a mühelyből kikerült, most küldték el Oranjéba.

London, április 24. Long földmivelésügyi miniszter tegnap Liverpoolban azt mondta, hogy a kormány a délafrikai háboru következtében elhatározta, hogy a fiatal polgároknak megkönnyiti a fegyverfogás gyakorlását, hogy majdan szükség idején több harczképes ember álljon rendelkezésére. A kormány elhatározta továbbá, hogy a segéd haderőket jövőre nagyobb figyelemben fogja részesiteni.

London, ápril 24. A »Reuter« ügynökség jelenti Masseruból: A búrok éjjel elhagyták Buschmankopot és lassan visszavonultak Brabant és Hart előre nyomuló csapatai elől. Az hiszik, hogy az angol csapatok estére csak 8 mértföldnyire lesznek Wepenertől.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Aprilis. 26. Esküdtszéki tárgyalás.
Április 28. A Berettyó társulat kögyülése.
April 29. A tornakör versenye d. u. 6 órakor.
Május 6. A nőegylet közgyülése.
Május 19. Esküdtszéki tárgyalás.

* **Buza szentelő.** A tavasz melege életet hozott a mezőkre, a földből előbujt a vetés s zöld az egész határ. Az egyház, ősi szokás szerint Szent Márk napján áldást kér Istentől a mezőre, hogy a gazda verejtékes munkájának eredményét lelje az aratáskor. Különösen a vidéken, körmenetben vonulnak ki a földekre s a buzát megszentelik. Nagyváradon a templomokban tartják meg az istentiszteletet. Ma reggel 8 órakor kezdődik a nagyváradi templomokban a buzaszentelés.

* **Az uj váczi püspök fogadtatása.** *Csáky* Károly gróf püspökké kinevezésének hirét ugy a város, mint az egész egyházmegye a legnagyobb lelkesedéssel fogadta. Vácz városa zászlódiszt öltött, a képviselőtestület pedig rendkivüli közgyülést tartott az uj püspök üdvözlése és fogadása ügyében. A közgyülés határozata folytán *Zádor* dr. polgármester vezetése alatt küldöttség megy Esztergomba, mely Vácz városa nevében üdvözölni fogja az uj főpásztort. *Virter* czimzetes püspök, nagyprépost vezetése mellett csütörtökön megy Esztergomba, hogy tisztelegjen *Csáky* grófnál, addig is a káptalan sürgönyileg üdvözölte az uj püspököt. A püspök fogadtatásának rendezését külön bizottság intézi, mivel Csáky Károly gróf püspök bevonulását minél fényesebbé akarják tenni. Az uj püspök valószinüleg pünkösdkor vonul be székvárosába.

* **Római zarándoklat.** A szent év különös alkalmul szolgál, hogy az egész világ katholikusai közül azok, akiknek körülményei engedik, elzarándokoljanak az örök városba, a kath. egyház fejének áldását kérni. Magyarország katholikusai közül is sokan zarándokolnak el ez évben Rómába. Az első zarándok csoport, ezernél több katholikus tegnapelőtt indult Budapestről a nagy utra. A zarándokok között az ország minden vidékéről voltak egyházi férfiak és vidéki szegény emberek; különösen ez utóbbiak nagy számmal. Igen lélekemelő volt ezeknek a hithü embereknek készülődése a hosszu utra. Mindannyi megelégedetten, boldogan czipelte utikészségét a budapesti Krisztinavárosi plebániához, a honnét egy csoportban vonultak a déli vasut pályaudvarához. A zarándoklatban Nagyváradról is többen vesznek részt; névszerint a következők: *Fetser* Antal kanonok, dr. *Vucskics* Gyula plebános, lapunk szerkesztője, *Halász* Gyula papneveldei lelkigazgató, *Csicsay* Alajos papnöveldei aligazgató, *Bázár* Gyula orosházi plebános, *Bogdánffy* Géza endrődi káplán, *Serli* Viktor b.-csabai káplán, ezekenkivül tudtunkkal *Fráter* Ferenczné urnő utazott a zarándoklattal Nagyváradról Rómába. — A *Markovits* család szintén Rómába utazott, de nem a zarándok csoporttal, hanem más vonattal.

* **Elhunyt főrendek és uj főrendek.** A hivatalos lap tegnapi száma nagyobb mérvü változásokról ad hirt a főrendiház tagjai között. E szerint *Barcsay* József és *Luczenbacher* Pál élethossziglan kinevezett tagok elhalálozásának folytán a főrendek névjegyzékéből kitörültettek. A főrendiház névjegyzékébe pedig pótlólag fölvétettek: gróf *Széchenyi* Dénes horpácsi, gróf *Széchenyi* Péter rumi, gróf *Széchenyi* István kálmáncsai, gróf *Nemes* János solti, gróf *Nemes* Albert solti és gróf *Almássy* Imre nagybirtokosok és örökös jogu főrendiházi tagok nevei.

* **A nagyváradi kamara kitüntetése.** A magyar gazdasági egyesületek országos szövetsége az elmult évben igen sikerült és tanulságos kiállitást rendezett Szegeden. A kiállitásra a nagyváradi kereskedelmi és iparkamara igen sikerült csoportozatot állitott össze a Bihar-megye egyes vidékein készült háziipari tárgyakból. Felölelte ez a kollekczió a fém-, agyag-, szövő-, szalma- és gyékény-házi ipart s nem egy darab igen sikerült munka volt. A kiálli

tási igazgatóság most küldi szét a kitüntetéseket. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara is nyert egy ilyen kitüntetést. Az eddigi kerek érmektől teljesen elütő, csinos bronz munka. Imakönyv nagyságu, 20 milliméter széles zöld plüs kép keretben van a négyszögü bronz-lap, alul és felül elosztva a következő metszett szöveggel: »Gazdasági egyesületek országos szövetsége. Szeged, 1899. Nagyváradi kereskedelmi és iparkamara, Nagyvárad. Háziipar terjesztéséért.« A bronz lap közepén domborkép van. — Az előtérben egy tökéletes magyar typusu paraszt leány, kitartott jobb kezében pár szál buzakalászt nyujt; balkezével kalászszal telt kötényét tartja. Az előtte elterülő friss szántás barázdái között egy férfi alak szórja a vető magot. A háttérben egy tanya körvonalai látszanak, fákkal, gémes kuttal, legelő állatokkal. Az egész munka igen csinos, eredeti s izléses faldisz. Ezenkivül dr. *Sarkadi* Lajos kamarai titkárt tüntette ki a kiállitás igazgatósága igen szép elismerő oklevéllel, azon eredményes fáradozás méltánylásául, a melyet a biharmegyei házi ipari czikkek kiállitása körül kifejtett.

* **Az amateur kiállitás.** A nőegylet kiállitása iránt a tegnapi napon sem csökkent az érdeklődés s épp oly sürüen látogatták mint a megelőző napokon. Ez a körülmény a nőegylet elnökségét arra birta, hogy a kiállitást még pár napig fentartsa. — Vettük erre nézve a következő értesitést: A »Biharmegyei és Nagyváradi Nőegylet« kiállitása a vármegyeháza termeiben az általános érdeklődés folytán folyó hó 29-én, azaz vasárnap estig nyitva tartatik. A »Biharmegyei és Nagyváradi Nőegylet« *elnöksége.*

* **A májusi előléptetéseket** a katonai »Rendeleti Közlöny« pár nap mulva fogja nyilvánosságra hozni. Katonai körökben hirlik, hogy *Jenő* herczeg táborszernagygyá, *Károly István* főherczeg altengernagygyá és *József Ágost* főherczeg a 6. számu dragonyos ezred I. oszt. kapitányává fog kineveztetni.

* A **Félix-fürdő kiépitése.** Nagyvárad nagyon szegény a sétaterek dolgában. A Rhédey-kertben a közönség nem fér — a katonák és cselédektől. A Schlauch-tér, bár szép, de kicsi ahhoz, hogy a közönség igényeit kielégithesse. A többiről szólni sem lehet. Még szerencsés Nagyvárad a közeli két fürdővel. A Félix-fürdőt ezelőtt mintegy 10—12 évvel épitették ki modern fürdővé, azonban még mindég sok hiányzik ahhoz, hogy olyan fürdő legyen, amilyent az istenadta bő ártézi kut gyógyvize megérdemelne. Mint értesülünk, a tulajdonos premontrei rend jószágkormányzósága tárgyalásokat folytat külföldiekkel, akik a mostani bérlet letelte után óriási összeg befektetésével nagyszabásu épitkezéseket eszközölnének, hogy teljesen modern fürdővé alakitsák át a Félix-fürdőt.

* **Elbocsátások a honvédség kötelékéből.** A m. kir. honvédelmi miniszter rendeletével *Verner* Kálmán és *Polgár* Béla tart. honvédhadnagyokat a nagyváradi 4. honv. gy. e. kötelékéből elbocsátotta.

* **Kazánrobbanás egy török hadihajón.** A londoni Lloyds táviratot kapott, a mely szerint a Szeham nevü török torpedónaszád e hó 21-én a bejruti kikötőben kazánrobbanás következtében elsülyedt. Huszonhárom ember elpusztult.

* **Vérengző biró.** A hivatali brutalitásnak megdöbbentő esetéről értesit bennünket tudósitónk. Az eset az oláh husvét másodnapján történt *Bedő* biharmegyei községben, mely a mezőkeresztesi járásban fekszik. Szomoru világot vet közigazgatásunkra, hogy ebben az esetben a falu birája ragadtatta el magát indulatától anynyira, hogy ő, akinek a törvény őrének kellene lenni, követ el törvényellenes és büntetendő cselekményt. A kapott tudósitás szerint az eset a következő: Bedő község román ajku lakossága vasárnap és hétfőn ünnepelte husvétot. A fiatalság természetesen az ünnep délután a tánczban találta fel örömét. A korszellem hozza magával, hogy ma már a zsengébb koru nemzedék is részt vesz az ilyen mulatozásokban, ehhez azonban hatósági engedélyt kell kieszközölni. A bedői fiatalság ezt a mező-keresztesi szolgabiróságtól meg is szerezte és egy magánháznál gyült össze mulatságra, mely zavartalanul folyt mindaddig, amig csak a biró fia is a mulatság szinhelyére nem jött. Ez az elbizakodott legény megirigyelte a többiek örömét s azt a nagyhangu kijelentést tette, hogy »ha az én apám akarja rögtön abbahagyjátok a tánczot». Valamelyik tüzesebb tánczos erre valami megjegyzést tett, mire a biró fia hazament és a dolgot elmondta az apjának. Ez legott a kisbirót menesztette a szabadszáju gyerek után és a községházára kisértette őt. Hogy itt micsoda megtorlást vett a biró a fiatalon, arra nincs ugyan szemtanu, de hogy brutálisan kitöltötte rajta bosszuját, mutatja az, hogy a bekisért ifjut nemsokára véresen vitték a községháza udvarán levő kuthoz, hogy sebeit kimossák s a vértől megtisztitsák. A sebesült különben maga is elbeszélte, hogy mily kegyetlenül éreztette vele hatalmát a dühös biró. Előadása szerint először is a fülénél fogva földre rántotta őt, azután egy vastag furkós bottal ütötte verte mig csak bele nem fáradt, különösen sulyos ütést kapott a fejére, melyet be is szakitott a bot. A botrányos hatalmaskodás az egész falu lakosságát nagy izgalomba hozta. A megkinzott fiu hozzátartozói legközelebb megteszik a feljelentést az erőszakos biró ellen, a ki már több izben szerzett ily erélyes módon érvényt akaratának s goromba ember hirében áll. A biró hozzátartozói félve a következményektől azt a hirt terjesztik, hogy a fiu részegsége közben elesett s ugy kapta sebeit. A hatóság különben a feljelentés folytán a napokban megindítja a vizsgálatot.

* Az **egri borok hirneve.** Egerből irják a következőket: Nagy felháborodással tárgyaltatott a minapi városi képviselői ülésen az egri bor hirnevét rontó borhamisitó korcsmárosok és kereskedők ügye. A közgyülésen panasz tárgyává tétetett, hogy az eljáró hatóság nem elég szigorral jár el. Nyolcz borhamisitó áll vizsgálat s itélet alatt. Több felszólalás után a kormány megkerestetni határoztatott, hogy a *törvény szigoritására tegyen lépéseket.* Kimondotta, hogy miután a hamisitók a *termelőket* rágalmazzák, hogy ott veszik a hamis bort, a rágalom kideritésére a termelők pinczéi is vétessenek vizsgálat alá. Nagy felháborodással fogadta a város képviselőtestülete, hogy *Krausz* pénzügyigazgató engedélyt adott egyik borhamisitó korcsmárosnak *második korcsma* nyitására is.

* **Vészi József párbajai.** Báró Bánffy Dezső és Széll Kálmán gyülölködnek egymással. Elkeseredett harczban állanak a mult és a jelen. S a dolognak az volna hát a rendje, hogy ha bajuk van egymással. hát végezzenek is egymáz közt. De a helyett, hogy ők intéznék el egymás közt a maguk dolgát, beáll az a bolond helyzet, hogy miattuk kap hajba és miattuk viszi a vásárra a bőrét néhány ujságiró, egy részük a Széll Kálmán, más részuk a Bánffy szolgálatában állván. Az a heves harcz, melyet Széll és Bánffy lapjai folytattak az utóbbi időben, egy sereg lovagias ügynek lett az okozója. Bánffy lapja, a Magyar Szó fölötte heves támadást intézett Széll miniszterelnök intimusa, Vészi József a Budapesti Napló főszerkesztője ellen, ami arra késztette Vészit, hogy Hentaller Lajos és Márkus József utján provokáltassa ugy dr. Pályi Edét, a »Magyar Szó« felelős szerkesztőjét, valamint Kóbor Tamást, e lap munkatársát. Ezek menten megnevezték a maguk megbizottjait és a segédek tanácskozásra jöttek össze, kardpárbajokban állapodván meg. Egy harmadik affairja is akadt Vészinek Singer Arthur lapszerkesztővel, a kivel az ujságirók egyesületében szólalkozott össze. Singer dr. Soós Bélát és Szász Józsefet küldte el Vészihez, a ki a maga részéről Szeredai Leót és Halom Józsefet nevezte meg. Ez az ügy még tegnap kölcsönös nyilatkozatokkal nyert elintézést. Ellenben Kóbor Tamással tegnap délelőtt 10 órakor verekedett meg Vészi. A felek a kitüzött időben pontosan megjelentek a párbaj szinhelyén. Miután a békitési kisérlet eredményre nem vezetett, a felek összecsaptak. Négyszer támadtak egymásra, mig végre a negyedik összecsapásnál Vészi József az orrán szenvedett karczolást, Kóbor Tamás pedig a fején, a jobb halánték fölött sebesült meg könynyebben. A párbaj után a felek kibékültek és megölelvén egymást, összecsókolództak. Dr. Pályi Edével, valószinüleg csak néhány nap mulva verekszik meg Vészi, miután orrán lévő seb, ha egészen jelentéktelen is de akadályozza szemüveg viselésében, nagy rövidlátósága mellett pedig Vészi szemüveg nélkül nem lát.

* **Szerelmesek tragédiája.** Tragikus eset tartja izgalomban Szécsén lakossait, melynek két ifju élet esett áldozatul, Bárczy Sándor szécséni lakos, már évek óta szerelmes volt a szép Pataki Juliskába, a ki viszonozta a fiatalember érzelmeit. Már egy év óta jegyben jártak s esküvőjük megtartását csupán az akadályozta, hogy a legény még nem ment keresztül a harmadik korosztálybeli sorozáson s e miatt nem kaphatott nősülési engedélyt. E hó 21-én volt a sorozás és Bárczyt bevették katonának. Ez a nem várt esemény teljesen eszét vette a fiatalembernek. Az a gondolat, hogy neki bekell rukkolnia három évi katonai szolgálatra s ezáltal menyasszonyát is elveszthetí végkép elkeseritette. A szomoru hirt másnap maga vitte meg a menyasszonyának, a ki vigasztalta az elkeseredett fiatal embert. Estefelé látszólag megnyugodott s jó kedvvel távozott menyasszonyától. De alig, hogy hazaért, bezárkózott szobájába s egy revolverrel halántékon lőtte magát. Másnap reggel vették c ak észre a szomoru dolgot, a miről a boldogtalan fiatal ember menyasszonyát is értesitették aztán. Pataki Juliska, a mint vőlegénye öngyilkosságáról értesült, összeesett és szivszélhüdés következtében rögtön meghalt. A két ifju teremtés halála nagy részvétet keltett mindenfelé s a rokonok kivánsága szerint együtt temetik el őket közös sirba.

IRODALOM.

—

A »Magyar Könyvtár« április havi füzetei most kerülnek ki a sajtó alól. Az öt füzet (164—168. szám) méltóan csatlakozik a hazai és külföldi irodalom termékeinek eddig közzétett érdekes sorozatához, a mely a »Magyar Könyvtár«-t olyan rövid idő alatt közkedvetté tette. *Rudyard* Kipling gyönyörü »Indiai történetei«-nek második sorozatát adja a 164. füzet *Marquis* Géza dr. forditásában. Hét kis remekmüve van itt egybefoglalva a nagy angol elbeszélőnek, a ki a keletindiai életből vett, sajátságos, csodálatosan szép rajzaival és novelláival világhirre tett szert. *Majthényi* Flóra, a spanyol földön élő jeles költőnő, »Spanyolországi képek« czimén (165. füzet) eleven szinekkel, meleg közvetlenséggel rajzolja ennek az érdekes országnak változatos, tarka képeit. *Verseghy* Ferencznek, az érdemes régi magyar poétának válogatott lyrai költeményeit foslalja magában a 166. füzet, a melyet a költő rövid életrajzával és irói munkásságának méltatásával *Madarász* Flóris látott el. Plutarchos »Coriolanus«-ának kiadása Kacskovics Kálmán forditásában, Tóth Rezső bevezetésével (167. füzet) már azért is kiválóan érdekes mert Coriolanusnak ez az életrajza volt a forrása Shakespeare hatalmas tragédiájának, a melyben a nagy római alakját olyan megrázóan állitja elénk. Itt kapjuk végül (168. füzet) mindnyájunk büszkeségének, *Jókai* Mórnak egy eddig kiadatlan szindarabját: »A gazdag szegények« czimü három felvonásos vigjátékot, a mely a költőnek hasonló czimü regényéből készült. Bájos, megható idyll ez a szegény emberek életéből, a kiknek bújat-örömét, könnyét és mosolyát olyan megkapóan rajzolta Jókai

elénk, a hogy erre ma egyedül ő képes. A »Magyar Könyvtár« Lampel Róbert (Wodianer F. és fiai) könyvkereskedésének kiadásában jelenik meg s egyes füzet ára 30 fillér.

Igazságszolgáltatás.

—

Az apósgyilkos elitélve.

Nagyvárad, április 24.

Tegnap délelőtt itélkezett *Gönczi* Ferencz bünügyében a nagyváradi esküdtszék. Sem gyilkosság, sem szándékos emberölésben nem találta őt bünösnek az esküdtszék, de bünösnek mondotta ki a szerencsétlen, családjáért vérrontásra vetemedett embert erős felindulásban elkövetett emberölés büntettében s a törvényszék ezért *hét évi fegyház* büntetéssel sujtotta.

A tárgyalás lefolyásáról tudósitónk a következőkben számol be:

Millye Gyula elnök reggel 9 órakor megnyitva a tárgyalást, *Vámossy* alügyész bőven reflektált a védő által előadottakra s bizonyitani igyekezett a vád állitásait.

Dr. *Weiszberger* Lipót védő viszonválaszában utalt védbeszédének adataira s bizonyitotta a vádlott gyilkossági szándékának kizárt voltát.

Ezután az elnök ismertette az esküdtekkel az ügyállást, összegezte nekik a tárgyalás adatait s átadta a kérdéseket.

Az esküdtszék ezzel visszavonult határozathozatalra s fél órai tanácskozás után hirdette ki *Farkas* Izidor bankigazgató, az esküdtek főnőke, a verdiktet, mely *Gönczi* Ferencz vádlottat, az elnök felvilágositásai folytán általuk alkotott kérdésre mondva ki az igent, erős felindulásban elkövetett emberölés büntettében találta bünösnek.

Az esküdtszék e határozata folytán a törvényszék Gönczi Ferenczet a btkv. 281. §-ának 1. bekezdére alapján mai naptól számitott hét évi fegyház büntetés és 10 évi hivatalvesztés és politikai jogainak felfüggesztésére itélte.

Ez itélet ellen, melynek kihirdetése alatt a vádlott és boldogtalan felesége keservesen sirt, ugy az ügyész, mint a védő semmiségi panaszt jelentett be.

—

A szatmári testvérgyilkosság.

A szatmár-németi-i királyi ügyészség most készült el terjedelmes vádinditványával a szenzációs testvérgyilkosság ügyében, melynek fiatal áldozata: *Papp* Elemér gymnáziumi tanuló volt. A vádinditvány megdöbbentő részleteket mond el arról a makacs következetességről, melylyel a szerencsétlen fiu élete ellen törtek saját édes testvérei, a kik, mikor már méreggel nem hajthatták végre aljas tettüket, bérgyilkosra bizták Elemér öcscsük elpusztitását, ami november tizennyolczadikán meg is történt.

A vádinditvány a következőkép foglalja egybe vádjait:

Miután ezek szerint a Papp Béla és Papp Zoltán beismerésével és az ezzel megegyező egyéb adatokkal bizonyitható, hogy ők a Papp Elemér meggyilkolására szövetkeztek, s 1899. aug. 26-án ölési szándékkal mérget is adtak neki; ellenük, mint a 70. §. szerinti tettestársak ellen a btk. 278. §.-ba ütköző gyilkosság büntettének a 65. §. szerinti kisérlete miatt vádat kellett emelnem.

Miután továbbá a Papp Béla, Zsoldics Mihály és Papp Zoltán beismerésével és a vizsgálat egyéb adataival az is bizonyitható, hogy Papp Béla Zsoldics Mihályt a Papp Elemér megölésére 2000 forint igérésével fölbujtotta s ennek folytán Zsoldics Mihály Papp Elemért meg is ölte, Papp Zoltán pedig az által, hogy Papp Elemért a tett helyére kicsalta, a gyilkosság elkövetésére közremüködött; Papp Béla, mint fölbujtó; Zsoldics Mihály, mint tettes és Papp Zoltán, mint bünsegéd ellen e btk. 378. §.-ába ütköző gyilkosság büntettének vádja szintén indokolt.

Miután végül a kiszabandó büntetés valószinü nagyságánál fogva a terheltek megszökésétől lehet tartani, — a terheltek vizsgálati fogságának a fenntartását is inditványoznom kellett.

Jánki András és Tóth József is gyanusittattak azzal, hogy a gyilkosságban ők is részesek, miután azonban erre nézve semmiféle bizonyiték sem merült föl, ellenük vádat nem emelhettem.

Papp Zoltán a II. alnapló alatti ügyben azzal vádoltatott, hogy 1898. deczember 20-ikán nejét és kis gyermekét a bünjelt képező revolverrel kezében megöléssel fenyegette, miután azonban beigazoltatott, hogy Papp Zoltán a kérdéses alkalommal nagyon részeg volt, ellene a kbtk. 41. §. alá eső közcsend elleni kihágás miatt vádat emelni nem kivánok.

—

Pör a főnyeremény miatt.

Még élénk emlékezetében lehet olvasóinknak az a pör, melyet pár hónapja inditott *Gyagyovszky* János, a Püspök-fürdő pénztárosa *Terner* dr. ellen, az osztálysorsjáték 40,000 frtos nyereményéből kifolyólag még pedig azon a czimen, hogy a nyerő sorsjegy nem egyedül Terner dr., de kettejük tulajdona volt. A pör folyamatában tegnap egy fontos lépés történt, *Kepes* Miklós törvényszéki biró ugyanis a vitás sorsjegyre nézve megkezdte a tanukihallgatást. A felperes részéről dr. *Désí* Géza, az alperes részéről pedig dr. *Tetétleni* Ármin fővárosi ügyvéd jelent meg a tárgyaláson.

Pör a kincstár ellen. Furcsa pör alatt áll most a magyar kormány. Nemrég történt, hogy a magyar állam eladta egy Horvátországban levő széntelepét kerek 200.000 forintért egy belga konzorcziumnak. Az eladás azzal az intenczióval történt, hadd jöjjön egy kis külföldi tőke az országba. Csakhogy a kormány ezuttal mintha csizmadiát fogott volna a belgákban. Ugy volt kikötve, hogy a jó külföldiek 30.000 forintos részletekben fizetik a vételárát s noha már két terminus is elmult azóta, bizony abból még egy krajczár sem folyt be. És a rosz vásár tetejébe még egy pör is nyakába szakad a kincstárnak. A fura helyzet ugyanis akként állt elő, hogy a kereskedelmi miniszter a golubovecziköszénbánya-társaságnak egy iparvasut épitését engedélyezte. Ennek a vonalnak néhány méterje a belgák bányajogos területén megy át s ezek, hogy legyen valami ürügy a fizetés megtagadására, azt mondják, hogy azért nem fizettek eddig, mert a kormány engedélyezte az iparvasutat s még kevésbbé fognak fizetni akkor, ha meg is nyilik a vasut. A kormány pedig nem tudja, hogy most már mit tegyen. A golubovecziek az immár elkészült vasut megnyithatásáért szorongatják, de késlekedik az engedély megadásával, mert attól tart, hogy akkor oda a széntelep vételára. Ez persze nincs inyére a golubovecznieknek s mivel a vasut megnyithatása nekik kárt okoz, kártérités pört szándékoznak inditani. S vajjon ki ellen? A magyar kormány ellen, mert hát hiába lépnének fel a belga konzorczium ellen, a melynek annyi pénze sincs, hogy kifizesse a szentelef árát. Természetesen nyilt kérdés, hogy a biróság s melyikkel szemben fogja a kárkövetelést megitélni.

Elhalasztott esküdtszéki tárgyalás. Ily czimü tegnapi törvényszéki hirünkke értelemzavaró sajtóhiba csuszott be, melyet a következőkép igazitunk helyre: A Bajó-féle nagyszalontai gyilkossági bünpör esküdtszéki tárgyalása *Rádl* Ödön védő betegsége miatt *május hó 19-ére* halasztatott el.

———

A nagyváradi kir. tábla kitüzött ügyei.

Előadó: *Balogh Samu.*

362 Lázár Mitru s társa — gondatl. okozott testi sértés.
363 Knecht Nándor — gondatl. okozott testi sértés.
364 Lechniczky Lajos — hatóság elleni erőszak.
400 Ifj. Horgos Avrám — szándékos emberölés.
405 Dragos Tógyer — testi sértés.
447 Kelner József — testi sértés.
1414 Páska Floare s t. — hatóság elleni erőszak.
1489 Borsos Sándor — lopás.
1500 Balogh Margit — lopás.
1502 Weisz Berta — lopás.
354 Özv. Vodicska Józsefné — lopás.
429 Id. Máté János — testi sértés.
430 Veres Józsefné — testi sértés.
431 Tóth Sándor — testi sértés.

Előadó: *Bige Gyula.*

5489 Özv. Hóka Andrásné — becsület sértés.
5501 Köteles Mózes Istnán — hatóság elleni erőszak.
5503 Szegecs János — becsület sértés.
5569 Borsi Sándor — becsület sértés.
5585 Lup Illés — testi sértés.
5478 Argyelán György — lopás.
5504 Bleyer Ignácz — testi sértés.
5509 Halbák György — testi sértés.
5525 Özv. Blága Nuczné — lopás.
5526 Filip Jánosné — testi sértés.
5574 Frabak Györgyné — lopás.

Előadó: *Poynár Dénes.*

63 Szathmári Mária — lopás.
75 Marik János s t. — közcsend elleni kihágás.
82 Mészáros János — lopás.
83 Lázár Mihály — rágalmazás.
135 Gergán Miklós, Anna — tulajdon elleni kihágás.
168 Párdi János — sikkasztás.
226 Bak László — sikkasztás.
253 Reingruber Ferencz — rágalmazás.
278 Radocsányi Katalin — lopás.
308 Verben Lorenczia — testi sértés.
351 Lára Matild — lopás.
795 Csatlós József — közcsend elleni kihágás.
930 Mendl Tivadar — zugirászat.

Előadó: *Dobòsfy Alajos.*

430 Halász Istvánné — Balla Mihály.
445 Kepeczán Szida s társa — Kevercsán Constantin.
467 Ambrus Gergely — Ambrus János.
498 Ozv. Somi Gáborné — Somi Rebeka.
503 Uj-Szent-Annai zsellér legelő felosztása.
541 Boros János — Szabó Klára.

Előadó: *Bócz Géza.*

636 Bancs Vaszáné — Krecsunás Gyorgye s társa.
1073 Sejki János — Szabó Ferencz.
1147 Murezsán Stefán — Taska Petru.
1164 Nagy Sándorné — Nagy Mihály.
1200 Mester Pálné — Molnár György.

Előadó: *Lehóczky Lajos.*

2865 Opris János — Szarka Tógyer.
2953 Jakab Virág s társa — Faturcsán Józsa s társa.

2991 Mlegyin Tógyer — Jova Miklósné s társa.
3007 Tyipi Floare — Tyipi Bura.

TANUGY.

A polgári iskola reformja. A polgári iskolai tanárok tisztelegtek tegnap dr. *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszternél. A népes deputáczió vezetője *Lád* Károly elnök volt, kinek üdvözlő beszédére a miniszter *a polg. iskola reformügyéről* beszélt, melyet, ha megvalósul, *egyik legnagyobb dicsőségének* fog tartani. De az nem történhetik meg oly gyors tempóban, mint az orsz. polg. isk. egyesület kivánja. Nemcsak nagy tanügyi, társadalmi ügy ez, de pénzügyi is. A mellett számos jogositványt is érint, *igy az egyéves katonai mai önkéntlesség kedvezményét.* Ezek kinyerése fölött folyik most a tárgyalás, mely nem is a közoktatásügyi miniszteri irodában, de a hadügy és a többi, mondhatni az összes miniszteriumokban folyik. Mindenképp azon lesz, hogy egy jóravaló iskola létesüljön a mely hivatva lesz a középiskoláknak a reformját is véglegesen megoldani és közszükséget pótolni. Azon lesz, hogy az iskola szinvonala ne szállittassék le s hogy a tanárok jogai ne csorbittassanak. De a végleges szervezetről ma még nem nyilatkozhatik. Arról azonban most is biztositja a küldöttséget, *hogy a polgári iskolai törvényjavaslatot mielőbb a Ház elé fogja terjeszteni.* Előbb azonban publikálni fogja a tervezetet, megadva az alkalmat minden oldalról a hozzászólásra.

A Katholikus Pedagógia f. évi 2 füzetét vettük a következő jeles tartalommal:

1800—1900. A magyar kath. középiskolázás kilenczszázados jubileumára. Irta: Gyürky Ödön dr.

M. T. Quintilianus élete és pedagógiája. Irta: Bihari F. Immánuel O. S. B.

Történeti tankönyveink. Irta: Olasz József dr.

A pedagógia századvége. Irta: Vethéssy József dr.

Nagy Németország néhány internátusa. (A hamburgi »Paulinum«-internátus életrendje.) Irta: Hirling Antal dr.

Vegyesek: (A kath. tanférfiakhoz! — A középiskolai hittanitás reformja. — A püspöki kar pályázat-hirdetése katholikus hittanra. — Az 1900. év és a kath. ifjuság. — Fogynak a kath. középiskolák. — A kultusztárcza költségvetése a pénzügyi bizottságban.)

Beküldött müvek.

A kilenczszázados évforduló megünneplése az iskolákban. Ez évben Magyarország kilenczszázadik évfordulóját üljük és egyszersmind kilenczszázados évfordulóját a katholikus iskoláknak is, illő tehát, hogy a katholikus tanintézetek ez évben is méltó ünnepet tartanak. *Mailáth* Gusztáv gróf, erdélyi püspök már régebben fölhivta az egyházmegyéje területén müködő tanintézetek vezetőit ily ünnepségek rendezésére. Legujabban meg *Hettyei* Sámuel pécsi püspök elrendelte, hogy a f. évi pünkösd ünnepének harmadik napján (kedden) az egyházmegye minden katholikus népiskolájában, polgári iskolájában, tanitó- és tanitónő-képzőjében az iskolák vezetői fényes ünnepélyt rendezzenek. Az ünnepély a templommal biró helyeken, hol rendes istentisztelet tartatik, szentmisével kezdődjék, mely után gyüjtsék össze az ifjuságot az iskolahelyiségekben s ott a jubileumi szent-év jelentősége — kapcsolatban a magyar katholiczizmus kilenczedik századfordulójával — kidomboritassék.

A katholikus tanitók orsz. bizottsága egy közös programmot állitott össze ez ünnepségekhez s a Szent István-Társulat meg ily czim alatt: »Emlékkönyv, a katholikus tanintézetekben tartandó ünnepségekhez«, első füzetet ad ki, mely alkalmas beszédeket és költeményeket tartalmaz a növendékek részére. A könyvecskét Ember Károly irta és szerkesztette. Legközelebb már elhagyja a sajtót. A megrendelések a Szent István-Társulat ügynökségéhez Budapest, Szent Királyi-u. 28. intézendők.

REGÉNY-CSARNOK.

EL MATARIFE.

Francziából forditota: **V. A.**

II. 20.

Ezt a pillanatot fölhasználtam, hogy dobogó szivvel előre haladjak nagybátyám felé, ki leszált egy sarokban a földre és jó napot kivántam neki. Összeráncolt szemöldökkel nézett végig: — Mit csinálsz itt, Mánuel? Hol vannak fegyvereid?

— Mindjárt ide adják, mondtam biztossággal.

— Te tehát a mienk vagy? Mióta?

— Egy pillanat óta, de egész a halálig.

Oly határozott hangon beszéltem, hogy nagybátyám előbb megzavarodott, később mosolyogva tárta ki karjait előttem.

— Rád ismertem, kedves fiam, mondá. Jól tudtam, hogy viszont látom én Haristeghïa vérét.

Én ravaszul azt mondtam, hogy anyám magánál tartott egész eddig és hogy kértem, hogy besorozzanak minden órában. Nagybátyám figyelmeztetett, hogy franczia vagyok és csak a vezérlő kapitány adhat engedélyt a felvételre a királyi hadseregbe. Megigérte, hogy este bemutat Zumalacarreguy-nak.

Az éj leszált. A trombita összehivta az önkényteseket, kik társasan kört formáltak őrmesterük körül és mormogták az esti imát. Az altiszt elkezdte a rózsafüzéren a Pater nostert és Ave-t és a katonák merev hangon fejezték be a jámbor refraint. Itt-ott tüzek világitották meg ezen katona csoportokat, kiknek férfias ajkai hadarták az imádságot. Ez mindig szokásban volt a mi hadseregünknél, bár hol is volt és inkább félbehagytak egy fontos menetet mint, hogy elmulasszák ezt. Az olvasást végezték, a katonák eloszlottak, hogy a város lakóházaiban lefeküdjenek.

Én követtem don Joakimot az errieoetchea-ba vagyis a községházba, hol a vezér volt szálláson. Keresztül hatoltunk egy előszobán, mely tele volt altisztekkel és kémekkel kik parancsokat vártak és csakhamar bevezették nagybátyámat abba a terembe, hol a vezér tartózkodott. Körülötte tiz csizmás és felfegyverkezett tiszt ült, egyik vadabb arczu, mint a másik, kik vitatkoztak egymással, mint a Oantabriai vének a nemzeti bilzaar-ban. Egy önkéntes csuka és garbanzos-ból áló ételt készitett nekik a szomszéd asztalon. Mikor bejelentették nagybátyámat a tisztek szétoszlottak, ő pedig nyájas arczczal közeledett hozzánk. Jobban meg voltam lepve, mintha maga Spanyolország királya előtt lettem volna.

— Don Themas, mondá neki nagybátyám, a Haristeghïák unoka öcscsét vezetem eléd. Francziának született, de a szive navarrai. Ha akarod, szolgál a királyi hadseregben.

Don Themas szuró tekintetet vetett rám, éreztem, hogy a lelkemig hatolt vele, de nem sütöttem le szemeimet.

— Fiatal ember, mondá a vezér miután még egy tekintet vetett, don Pablo nagybátyád elesett mellettem Tolvánál és don Luiz ugyanaznap, kissé messzebb. Mindkettő mint régi baszk törzsből való derekasan harczolt. Kész vagy utánozni őket?

— Igen, vezér, feleltem fülig elvörösödve.

— Melyik hadosztályban akarsz harczolni?

— Abban, a melyik a fekete lobogót viseli.

— Ah! mondá a vezér mosolyogva, láttad ezen lobogó jelképét (alul egy koponya és csontok voltak sárga selyemmel ráhimezve). Az a halál csapata. Oda soha sem soroznak, de mindig is az első sorban van és . . . sorai gyakran ujulnak meg.

Nem feleltem semmit és don Joakim felé fordultam, hogy kérjem, beszéljen ügyemben.

— Don Themas, mondá az, hagyd el. A jó vér nem csal meg.

Zumalacareguy semmit sem felelve megfogta kezemet. Mikor kezeimet az övében éreztem a borzongás egy neme futott rajtam végig. A háború szelleme előttem megtestesülve megigézett és én egészen neki adtam magam. Igy valósultak meg gyermekségem álmai.

Még ugyanazon este kaptam fegyvert, mely egy a kórházba vagyis a christinóknál hagyott önkéntesé volt és beosztottak a halálcsapatába, a 3-ik navarraiba és lefeküdtem egy ágyra nagybátyám mellé, mielőtt elutaztunk. Don Joakim levelet irt anyámnak és ezt rábizta a hü Bidorray-ra: biztos voltam a bocsánatról.

Három órakor don Joakim felköltött és én az elsők közt voltam az összegyülekezésnél. Elmentünk Goyzuetá-ról zaj nélkül, hogy fel ne költsük aa ellenséges kémek figyelmét. Azt hiszem háboruba megyünk és nem örültem; de néhány órával később, mikor láttam, hogy hátat forditottunk hegyeinknek, összeszorult a szivem. Paula képe lebegett mindig előttem és könnyek tolultak szemeimbe. De elrejtettem könyeimet, hogy kikerüljem régi barátaim tréfait, kiket magam mellett találtam s kik gondtalan és durva társasággá változtak. Egy pillanatig sajnáltam gyors elhatározásomat; de nagyon késő volt, hogy vissza forditsam lépteimet és az ellenség nemsokára jelentkezet, hogy ezt kiüzze szivemből.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A király Budapesten.

Budapest, április 24. (Saj. tud. táv.) A király május 10-én Budapestre érkezik.

A magyar zarándoklat uton.

Budapest, április 24. (Saját tud. távirata.) Ma reggel kelt utnak a nagy magyar nemzeti zarándoklat Róma felé, mely a most Rómába menő összes nemzeti zarándoklatok között egyike a legnépesebbeknek, a legimpozánsabbaknak. A zarándoklatnak mintegy *1500 tagja* van a társadalom minden rétegéből. Egyházi és világi férfiak, nők, gyermekek, a kik most a hitbuzgalomtól eltelve utaznak az örök város felé, hogy a katholikus egyház fejének bemutassák a magyar katholikusok hódolatát. Egyesek még előbb elutaztak Rómába s csak ott fogják bevárni a zarándoklat megérkeztét. Eredetileg az volt tervbe véve, hogy ezt az impozáns tömeget maga *Vaszary* Kolos herczegprimás fogja vezetni, a mely méltó is lett volna a magyar katholikusoknak ily nagy mérvben megnyilvánult hódolatához, sajnos azonban, ez a szép terv a herczegprimás betegsége miatt elmaradt és igy a beteg primás *Császka* kalocsai érsekre ruházta a vezetés dicsőségét. Az érsek ennek következtében már tegnap elutazott Rómába.

Az orleansi herczeg Fiuméban.

Fiume, április 24. (Saj. tud. táv.) *Fülöp* orleansi herczeg napok óta itt tartózkodik s itt várja be azon mozgalom eredményét, melyet Angliában inditottak ellene, a miért a *Rire* franczia élczlap rajzolójának gratulált rajzaihoz. A herczeget e miatt három angol clubból ki akarják golyózni.

Ég a tőzsde-palota.

Budapest, április. 24. Ez a vészhir járta be a fővárost hétfőn. A vészhir valónak bizonyult, mert a tőzsde-épület harmadik emeletén tényleg hatalmas tüz pusztitott, a menyezet geren-

dái gyuladtak meg s a veszedelem perczről-perczre nőtt. A vész szinhelyére kivonultak az összes tüzérségek. A harmadik emelet menyezete fél 1 órakor nagy robajjal beszakadt. A VII. kerületi tüzérség egy tüzoltója munka közben a III-ik emeletről leesett és szörnyet halt. Több tüzoltó megsebesült. A közlekedést a rendőrség minden oldalról elzárta.

Fővárosi tudósitónk a tüzveszedelemről a következő részleteket sürgönyzi a késő éjjeli órákban: A leesett tüzoltó, névszerint *Boros* Mihály nem halt meg, de igen sulyos sebeket kapott és életbenmaradásához kevés a remény. A szerencsétlenül járt tüzoltó családjának fölsegitésére gyüjtést inditottak, mely már eddig is igen jó eredményt mutat föl, mert mintegy 2000 koronát gyüjtöttek össze. A gyüjtést még folytatják s azonkivül a tőzsde-tanács is segitségére lesz a szerencsétlenül járt tüzoltónak és családjának.

A reformátusok egyetemes konventje.

Budapest, április 24. (Saját tud. táv.) A magyarországi ev. ref. egyház ma kezdte meg több napra terjedő konventjét, melyre a konventi tagok nagy számban gyültek egybe. A konvent megnyitását istenitisztelet előzte meg a Kalvin-téri ev. ref. templomban. Az ülés elején *Tisza* Kálmán üdvözölte *Kun* Bertalan superintendenst 50 éves lelkészi jubileuma alkalmából, amit az ünnepelt szives szavakkal köszönt meg. Ezután a tárgysorozat ügyeit vették rendre tárgyalás alá s az e fölött keletkezett vitában részt vettek *Szilágyi* Dezső és *Dégenfeld* József gróf is. Az ülés e hét végéig el fog tartani.

A török vámemelés.

Washington, április 23. (Reuter.) Griskom, az Egyesült-Államok konstantinápolyi ügyvivője táviratilag jelenti, hogy Tevfik basa külügyminiszter arról értesitette a hatalmasságok képviselőit, hogy a török vámokat a hatalmasságok előzetes hozzájárulása nélkül nem fogják emelni.

KÖZGAZDASAG.

—

Ülés a kamarában.

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara kereskedelmi osztálya a f. évi április hó 26-án azaz csütörtökön délután 4 órakor a kamara helyiségében ülést tart, melyre a t. tagokat ezennel van szerencsém meghivni.

Nagyvárad, 1900. ápril hó 22.

Reismann Mór,
osztály-elnök.

Az ülés tárgyai:

1. A kereskedelmi m. kir. miniszter ur 10.515. sz. véleményt kérő leirata F.-Tó község országos és heti vásárai áthelyezése iránt.

2. U. a. 81.914. sz. véleményt kérő leirata a mesterséges ásványvizek kiküszöbölése tárgyában.

3. U. a. 20.383. sz. véleményt kérő leirata a kereskedelmi üzlet átruházásáról szóló törvényjavaslat tervezet iránt.

4. Biharvármegye kir. tanfelügyelőségének 702. sz. véleményt kérő átirata a nagyváradi női kereskedelmi tanfolyam állandósitása tárgyában.

5. A meghivók szétküldése után esetleg napirendre tüzött ügyek.

Gazdasági előadások. A m. kir. földmivelésügyi miniszter fölhivta a gazdasági egyesületeket és gazdaköröket arra, hogy a körökben rendezendő népies gazdasági előadásokra, gazdasági tanfolyamokra, házi ipari tanfolyamokra vonatkozó részletes tervezetüket és a költségelőirányzatot hozzá *julius hó 1-ig* terjesszék be.

A Triesti Általános Biztositó Társaság (Assicurazioni Generali) f. é. április hó 7-én tartott 68-ik közgyülésén terjesztettek be az 1899. évi mérlegek.

Az előttünk fekvő jelentésből látjuk, hogy az 1898. decembar 31-én érvényben volt *életbiztositási tőke összegek* 483,973 169 korona és 56 fillért tettek ki és az év folyamán bevett dijak 19.724.386 korona 19 fillérre rugtak. Az *életbiztositási osztály dijtartaléka* 10,003.809 korona 90 fillérrel 124,700.392 korona 59 fillérre emelkedett.

A tüz-biztositási ágban a dijbevétel 18.128.170 korona 40 fillér volt, miből 7,728.545 korona 64 fillér viszont-biztositásra fordittatott ugy, hogy a tiszta dijbevétel 10.399,627 korona 76 fillérre rugott, mely összegből 6,482.000 korona 91 fillér mint dijtartalék minden tehertől menten, a jövő évre vitetett át. A jövő években esedékessé váló dijkötelezvények összege: 74,455.970 karona 86 fillér.

A szállitmánybiztositási ágban a dijbevétel kitett 7.730.895 korona 18 fillér, ebből viszontbiztositásra fordittatott 3,346.580 korona, ugy, hogy a tiszta dijbevétel 4,384 315 korona 78 fillérre rugott, mely összegből 2.549.074 korona 44 fillér helyeztetett tartalékba.

Károkért a társaság 1899-ben 28,174.407 korona 04 fillért folyósitott. Ehhez hozzáadva az előbbi években teljesitett kárfizetéseket, a társaság alapitása óta károk fejében 661,663.927 korona és 90 fillérnyi igen tekintélyes összeget fizetett ki. Ebből a kár éritési összegből *hazánk 123,186.550* korona *69* fillér esik, mely összeget a társaság *181,033 keresetben* fizette ki.

A nyereség tartalékok közül, melyek összesen *14,034.289 kor. 11 fillérre* rugnak, különösen kiemelendők: az alapszabály szerinti *nyereségtartalék*, mely 5,250.000 koronát tesz ki, az *értékpapirok árfolyamingadozására* alakitott tartalék, mely a 2.507.133 korona 74 fil. *külön tartalék*, ugyszintén az évi nyereségből kihasitott 413,251 kor. 38 fillérrel 8,624.239 kor. 11 fillérre emelkedett fel: továbbá felemlitendő még a 160.000 koronára rugó *kétes követelések tartaléka*. Ezeken kivül fennál még egy 560.000 koronát kitevő *külön alap*, melynek az a rendeltetése, hogy az életbiztositási osztályban a kamatláb esetleges csökkenését kiegyenlitse.

A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek elsőrangu értékekben vannak elhelyezve, az idei átutalások folytán 153,073.167 korona 61 fillérről 162,608.919 korona 18 fillérre emelkedtek, melyek következőképen vannak elhelyezve:

1.	Ingatlanok és jelzálog követelések . .	29,782.502 kor.	61 fill.
2.	Életbiztositási kötvényekre adott kölcsön	14,346.224 »	74 »
3.	Letéteményezett értékpapirokra adott kölcsönök	1,466.107 »	99 »
4.	értékpapirok . . .	103,401.469 »	40 »
5.	Tárcza váltók . .	814.150 »	26 »
6.	A részvényesek biztositott adóslevelei .	7,350 000 »	— »
7.	Bankoknál levő rendelkezésre álló követelések, készpénz és az intézet követelései a hitelezők követelésének levonásával .	5,548.364 »	18 »
	összesen .	162,608.919 kor.	18 fill.

Ezen értékekből *42 millió kor. magyar értékekre esik.*

Amint a jelentésből kitünik, a társaság a *betöréses lopás elleni biztositás* üzemét is felvette ügykörébe.

Erről a legközelebb szétküldendő körlevelek fognak bővebb felvilágositást nyujtani.

———

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, április 24.

Az irányzat csendes.

Osztrák hitel	368 40
Magyar hitel	369.—
Államvasut	—.—
Rimamurányi	312.50
Magyar jelzálog	211.50
Salgótarjáni	—.—
Wagon-kölcsön	—.—

Határidők.

Budapest, április 24.

Buza októberre	8.06
Buza áprilisra	7.88
Uj tengeri	5.51
Rozs okt.	6.95
Zab okt.	5.87
Káposzta, repcze, aug.	—.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. április 24-én.

Magyar aranyjáradék 4%	97.50
Magyar koronajáradék	93.70
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	101.—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2½%	99.75
Magyar keletivasuti államkötvény 1876-ból	99.50
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	92.95
Italmérési jog megváltási kötvény	98.—
Horváth-szlavón földtehermentési kötvény	94.—
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	164.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	139.50
Osztrák járadék papirban	98.80
Osztrák járadék ezüstben	98.70
Osztrák járadék aranyban	98.50
Osztrák korona járadék	98.75
Osztrák államsorsjegyek	136.50
Osztrák magyar bankrészvény	17.70
Magyar hitelbankrészvény	740.—
Osztrák hitelintézet részvény	736.—
Párisi vista	96.45
20 frankos arany (Napoleond'or)	19.25
Németbirodalmi márka	118.35
London vista	242.90
20 márkás arany	23.65

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

1196.—900. T. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A belényesi kir. Járásbiróság mint tkv. hatóság közhirré teszi, hogy T. *Thury Ignácz* végrehajtatónak, *Koszte Gavrilla és társai* végrehajtást szenvedők elleni 12 kor. tőke követelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a belényesi kir. Járásbiróság területén levő *Kuraczel községében* a kuraczeli 127 sz. tkvben. AI. 16—36 rsz. a foglalt ingatlanokból B. 2—4 rsz. a. bejegyzés szerint Koszte Gavrilla, Koszte Gávris, Koszte Juon és Koszte Mariska Bogdán Ilienét illető 7/8 részre az árverést *956 kor. 90 fillérben* ezzennel megállapitott kikiáltási árban az *1900* évi *Május 8* napján d. e. *10* órakor *Kuraczel községházánál megtartandó* nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának *10* %-át vagyis *95 kor. 69 fillért* készpénzben, vagy az 1881: LX. t. cz. 24 §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881. November 1-én 3333 sz. a. kelt I. M. rendelet 8. §-ában kijelölő óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez leteni, avagy az 1881: LX. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Belényes 1900 év Márczius hó 5 napján a kir. jbiróság tkv. hatóságnál.

Petrovits Ferencz,
kir. albiró.

Triesti általános biztosító-társulat.

ASSICURAZIONI GENERALI. Nyereség- és veszteség-számla az A. mérleghez. Elemi-biztosítási ág (1899.)

KIADÁS	korona	fil.	korona	fil.	BEVÉTEL	korona	fil.	korona	fil.
I. Kárnzetések : (beleértve a kárfelvételi költségeket);					**I. A biztosítási alapok áthozatala a mult évről** :				
1. Tűzbiztosítás, levonva a viszontbiztosítók részét	6624316	99			1. díjtartalék (levonva a viszontbiztosítók részét)	7159204	70		
2. Szállítmánybiztosítás, levonva a viszontbiztosítók részét	3562992	44	10187309	43	2. Tőkésített nyereségtartalék	2625000	—		
II. Üzleti kiadások (levonva a viszontbizt. tőritményeit) :					3. Értékpapirok árfolyam tartaléka	2437277	70		
1. Szervezési költségek (a folyó számadással teljesen fedeztetett)	—	—			4. Kétes követelések tartaléka	80000	—	12301482	40
2. Jutalékok	1799707	52			**II. Függő károk tartaléka a mult évről** (levonva a viszontbiztosítók részét) :				
3. Folyó igazgatási költségek	1588551	79			1. Tűzbiztosítás	1011003	60		
4. Adók és illetékek	1262788	28	4651047	59	2. Szállítmánybiztosítás	1477931	—	2488934	60
III. Leírások és egyéb kiadások :					**III. Díjbevétel** (levonva a törléseket) :				
1. Leírások kétes követelésekre	7065	50			1. Tűzbiztosítás . . . Kor. 18.128.170.40				
2. Árfolyamveszt. pénznemek, és külföldi váltókban	40805	80			le: viszontbiztosítás . . „ 7.728 542.64	10399627	76		
3. Járulek kamat és átutalások a hivatalnokok ellátási pénztárába	266114	—	313985	30	2. Szállítmánybiztosítás . . Kor. 7.730,895.18				
IV. Tartalék függő károkra :					le: viszontbiztosítás . . „ 3.346 580.—	4384315	18	14783942	94
1. Tűzbiztosítás, levonva a viszontbiztosítók részét	899028	79			**IV. A tőkebefektetések hozadéka** :				
2. Szállítmánybiztosítás, levonva a viszontb. részét	1700259	—	2599287	79	1. Kölcsön- és leszámitolási kamatok, valamint hitelintézeteknél és takarékpénztároknál levő betétek kamatai	228301	55		
V. A biztosítási alapok állása a számadási év végén :					2. Értékpapirok kamatai	436782	77		
1. Díjtartalék :					3. Ingatlanok tiszta hozadéka	92432	15	757516	47
a) Tűzbiztosítás, levonva a viszontbiztosítók részét	6482000	91			**V. Egyéb bevételek** :				
b) Szállítmánybizt. lev. a viszontbiztosítók részét	848815	44			1. Kötvény illetékek :				
	7330816	35			*a)* Tűzbiztosítás	1172706	46		
2. Tőkésített nyereségtartalék	2625000	—			*b)* Szállítmánybiztosítás	45395	45		
3. Az értékpapirok árfolyam tartaléka	3179652	61				1218101	91		
4. Kétes követelések tartaléka	80000	—	13215468	96	2. Más kezelési bevételek	3329	17		
VI. Évi üzleti nyereség			1329952	98	3. Értékpapirok után folyósított árfolyamnyereség	1369	65		
Összesen :			32297052	05	4. Értékpapirokon való könyvszerű árfolyamnyereség	742374	91	1965175	64
					Összesen :			32297052	05

Nyereség- és veszteség-számla a B. mérleghez. Életbiztosítási ág (1899.)

I. Esedékes biztosítások és járadékok fizetése :					**I. A biztosítási alapok áthozatala a mult évről** :				
1. Halálesetre szóló és vegyes biztosítások, levonva a viszontbiztosítók részét	6571525	06			1. Díjtartalék } (levonva a viszontbizt. részét)	109251377	46		
2. Elélés esetére szóló biztosítások, levonva a viszontbiztosítók részét	1083751	05			2. Díjátvitelek }	4885205	23		
3. Járadékbiztosítások	324877	82	7980153	93	3. Külön tartalék a kamatláb esetleges hanyatlásának kiegyenlitésére	560000	—		
II. Fizetések visszavásárolt kötvényekért, levonva a viszontbiztosítók részét			1932497	56	4. Tőkésített nyereség-tartalék	26 5000	—		
III. Osztalék-fizetések biztositottaknak			408135	28	5. Értékpapirok árfolyamtart. és kiegészitő tartalék	713752	28		
IV. Üzleti kiadások [levonva a viszontbizt. tőritményeit] :					6. Kétes követelések tartaléka	800 0	—		
1. Szervezési költségek } [a folyó számlán teljesen	—	—			7. A biztositottak osztalékalapja	201612	85	126552947	82
2. Szerzési költségek } törlesztve]	1252683	05			**II. Függő károk tartaléka a mult évről** [levonva a viszontbiztositók részét]			1229802	79
3. Folyó kezelési költségek	1376566	28			**III. Díjbevétel** :				
4. Behajtási jutalékok	468858	46			1. Halál esetére szóló vegy. bizt. Kor. 18.620 109.72				
5. Orvosi költségek	172220	83	3270328	62	levonva a viszontbizt. díjat „ 1.028.356.44	17591153	68		
6. Adók és illetékek	—	—	391383	94	2. Elélési biztosítások . . Kor. 1.304.524.31				
V. Leírások és egyéb kiadások :					levonva a viszontbizt. díjat „ 25.551.05	12 7973	26		
1. Leírások kétes követelésekre és ingatlanra	5817	23			3. Járadékbiztosítások	533 84	11	19402410	45
2. Értékpapirokon való könyvszerű árfoly.-veszteség	21 6117	16			**IV. A tőkeberuházások hozadéka** :				
3. Árfolyamveszteség pénznemekben és külföldi váltókban	35767	98	2148102	37	1. Kölcsön- és leszámitolási kamatok, valamint a hitelint. és takarékpénzt. levő betétek kamatai	31153	74		
VI. Függő károk tartaléka :					2. Kötvényekre adott kölcsönök kamatai	65 493	57		
1. Halálesetre szóló és vegyes biztosítások, levonva a viszontbiztosítók részét	1031015	34			3. Jelzálogkölcsönök kamatai	42 7 6	01		
2. Elélési biztosítások, levonva a viszontbizt. részét	2 5978	34			4. Értékpapirok kamatai	3879 52	16		
3. Járadékbiztosítások	114 2	58	1268475	96	5. Ingatlanok tiszta hozadéka	59 9503	92	5552939	20
VII. Biztositási alapok állása a számadási év végén :					**V. Egyéb bevételek** :				
1. Dijtartalék					1. Kötvényilletékek	321925	74		
a) Halál., szóló és vegy. bizt., lev. a viszontb. részét Kor. 105.280,101·12					2. Egyéb kezelési bevételek	137 6	14		
b) Elélési biztosítások, levonva a viszontbiztositók részét „ 9.575 932·0					3. Értékpapirok után folyósitott árfolyam-nyereség	7780	53	343502	41
c) Járadékbiztosítások . . „ 3,954.229 48	118810262	90							
2. Díj-átvitelek									
a) Halál., szóló és vegy. bizt., lev. a viszontb. részét Kor. 5,010 076·01									
b) Elélési biztosítások, levonva a viszontbiztositók részét „ 302,767·41									
c) Járadék biztosítások lev. a viszontbiztositók részét „ 17 8 ·27	5330129	69							
3. Külön tartalék a kamatláb esetleges hanyatlásának kiegyenlitésére	560000	—							
4. Tőkesitett nyereségtartalék	2625000	—							
5. Értékpapirok árfolyam-tartaléka és kieg.-tartalék	5081335	12							
6. Kétes követelések tartaléka	80000	—							
7. A biztosittak osztalékalapja a kamatokkal együtt	1669043	62	134105771	33					
VIII. Évi üzleti nyereség	—	—	1576853	68					
Összesen :			153081602	67	Összesen :			153081602	67

VAGYON — Az ASSICURAZIONI GENERALI vagyonállása 1899. december 31-én. — TEHER

Folyó szám	A tétel neve	A korona	A fil.	B korona	B fil.	Összesen korona	Összesen fil.	Folyó szám	A tétel neve	A korona	A fil.	B korona	B fil.	Összesen korona	Összesen fil.
1	A részv. adóslevelei a tőke be nem fizetett részéről	3675000	—	3675000	—	7350000	—	1	Alaptőke	5250000	—	5250000	—	10500000	—
2	Készpénzkészlet az int. igazgatóságai s fiókjainál	1139046	89	294303	56	1433350	45	2	Tőkésitett nyereségtartalék	2625000	—	26 5000	—	5250000	—
3	Rendelkezésre álló pénzek hitelint. s takarékpénzt.	5334881	87	157865	72	5492 47	59	3	*a)* Tartalékalap az értékpapirok árfolyam ingadozásának fedezésére	3179652	61	253601	38	5703253	99
4	Ingatlan birtok :								*b)* Kiegészitő tartalék	—	—	257733	74	257733	74
	a) Városi ingatlanok	—	—	12590000	—	12590000	—	4	Tartalék kétes követelések fedezésére	80000	—	80000	—	160000	—
	b) Mezőgazdasági birtokok	2258000	—	—	—	2258000	—	5	*a)* Dijtartalék folyó biztositásokra decz. 31-én az A mérlegen	7330816	35	—	—	7330816	35
	Épités alatt álló házak :								a B „	—	—	118810262	90	118810262	90
	c) Bécsben [Praterstrasse]	—	—	1720000	—	1720000	—		*b)* Dijátvitel a B mérlegen	—	—	5330129	69	5330129	69
	d) Triestben [Via Carintia]	—	—	280036	21	280036	21		*c)* Külön alap a kamatláb esetleges hanyatlásának kiegyenlitésére	—	—	560000	—	560000	—
	e) Milanóban [Piazza Cordusio]	—	—	1737432	14	1737432	14	6	Tartalék függőb n levő kárfizetésekre dec. 31-én az A mérlegen	259 287	79	—	—	2599287	79
5	*a)* Állami és más értékpapirok	9812667	91	92620765	98	102463433	89		a B „	—	—	1268475	96	1268475	96
	b) Folyó kamatok	319154	37	618881	14	938035	51	7	Osztalékalap az életbiztositásban nyereménynyel biztositottak javára	—	—	1669043	62	1669043	62
6	Váltók a tárczában	814150	26	—	—	814150	26	8	A hivatalnokok ellátási pénztárának vagyona	208 807	28	—	—	2081807	28
7	Jelzálog-kölcsönök	—	—	11197034	26	11197034	26	9	A hivatalnokok ellátási pénzt. kiegészitő tartaléka	82983	12	—	—	82983	12
8	Kölcsönök értékpapirokra	1466107	99	—	—	1466107	99	10	Jelzáloghitelezők	—	—	—	—	—	—
9	Kölcsönök saját életbiztositási kötvényeinkre	—	—	14246324	74	14246324	74	11	Egyenleg a viszontbiztositók számláján	169806	84	196493	93	1896300	77
10	Maradvány a viszontbiztositók számláiból	790853	63	82172	76	873026	39	12	Egyenleg az intézet fiókjainak számláján	4 163	27	2793	65	42956	92
11	Maradvány az intézet fiókjainak számláiból	2889563	06	456923	85	3296486	91	13	Egyenleg a B mérleg folyó számláján	2909076	89	—	—	2909076	89
12	Maradvány az A mérleg folyó számlájából	—	—	2909076	89	2909076	89	14	Hitelezők különböző czimeken	288403	86	234133	57	522597	43
13	Adósok különböző czimek alatt	1069346	99	48704	87	1118051	86	15	Betétek kezesség és biztositék gyanánt	5026656	09	4293571	02	9320227	11
14	*a)* Letétek kezesség és biztositék gyanánt	5026656	09	4293571	02	9320227	11	16	Ő Felsége jubileuma alkalmából tett alapitvány	100000	—	—	—	100000	—
	b) Letét : Ő Felsége jubileuma alkalmából tett alapitvány	100000	—	—	—	100000	—	17	Besso Márk alapitvány	2380 0	—	—	—	23800	—
	c) Letét : Besso József alapitvány	12000	—	—	—	12000	—	18	Besso József alapitvány	12000	—	—	—	12000	—
	d) „ Calabi R. alapitvány	6000	—	—	—	6000	—	19	Calabi R. alapitvány	6000	—	—	—	6000	—
	e) „ Goldschmiedt alapitvány	6000	—	—	—	6000	—	20	Goldschmiedt alapitvány	6000	—	—	—	6000	—
15	Butorzat és vasszekr. a társ. összes hivatal., czégtáblák, papir- és nyomt. az összes rakt.	—	—	—	—	—	—	21	Gidoni alapitvány	12071	12	—	—	12071	12
16	Előlegezett jutalékok és szervezési költségek	—	—	—	—	—	—	22	Girard alapitvány	9955	—	—	—	9955	—
								23	*a)* Nyereség-áthozat a mult évről [A mérleg]. . kor. 5 935·86						
									b) Nyereség az évi üzletből „ 1.329,952·98	1335888	84	1576853	68	2912742	52
		34699429	06	146928093	14	181627522	20			34699429	06	146928093	14	181627522	20
	Az 1899. decz. 31-én a jövő évekre érvényben maradó dijkötelezv. értéke kor. 74.455,970·86								A jövő években lejárandó tűzbiztositási dijak . . kor. 74.455,970·86						

A cs. kir. szab. Assicurazioni Generali központi igazgatósága Triestben.

Besso József, Besso M., Dr. Bozza Camillo, Costi János J. H., Dr. Levi J., Gróf Papadopoli Miklós, Romanin Jacur Manó, Vivante Fortunat.

A vezértitkár:
Richetti Ödön

Magyarországi vezérügynökség:
Steinhardt, Poór.

Az intézet hivatalos helyiségei: Budapesten, Dorottya-utcza 10. szám alatt, az intézet saját házában.

Bővebb zárszámadási jelentések az alanti Főügynökségnél kaphatók. Ugyanott felvilágositások a legnagyobb készséggel adatnak és **élet-, tüz-, szállitmány-, üveg- és betöréses lopás ellen** való biztositások az ***Assicurazioni Generali***, jégbiztositások a ***Magyar jég- és viszontbiztositó részvény-társaság*** és baleset elleni biztositások az ***Első o. általános baleset ellen biztositó-társaság*** a legelőnyösebb feltételek és legolcsóbb dijak mellett fogadtatnak el.

A Nagyváradi Főügynökség: **KURLÄNDER és ULLMANN.**

Nyomatott a Szent-László-nyomdában Nagyváradon.